
Kluczowe wnioski

- ✓ Mieszkańcy Dzierżoniowa podkreślają, że dostęp do szeroko rozumianej kultury (wydarzenia, spektakle, zajęcia) jest na wysokim poziomie.
- ✓ **Potencjał** miasta w obszarze kulturalno-społecznym z perspektywy badanych stanowią przede wszystkim:
 - aktywne podmioty publiczne i niepubliczne (m.in. Dzierżoniowski Ośrodek Kultury, biblioteka, muzeum, przedszkola, szkoły, NGO-sy – obecnie z miastem współpracuje około 50 organizacji pozarządowych);
 - aktywni seniorzy (m.in. Rada Seniorów);
 - aktywna młodzież (m.in. Młodzieżowa Rada Dzierżoniowa, SFERA, aktywne grupy w szkołach);
 - oferta bezpłatnych wydarzeń/imprez na świeżym powietrzu (m.in. na rynku, na murach);
 - szeroka oferta wydarzeń kulturalnych (często o długiej tradycji i zasięgu ponadlokalnym – np. miodobranie, Dni Dzierżoniowa, Future Pace Battle, koncerty jazzowe);
 - spokojny, kameralny charakter miasta; ,
 - lokalne walory przyrodnicze i krajobrazowe, sporo miejsc zielonych przystosowanych do rekreacji (parki, place zabaw);
 - lokalna historia i tradycja (w tym zabytki, Trakt Smoka i Trakt Diory)

Wyzwania stanowią zwłaszcza:

- starzejąca się populacja (średni wiek mieszkańców Dzierżoniowa jest wyższy od średniej wojewódzkiej i krajowej);
- ograniczona oferta dla młodzieży (przede wszystkim zadaszonych miejsc spotkań);
- utrudniony dostęp do oferty kulturalnej części mieszkańców (dostępność architektoniczna, infrastrukturalna, komunikacyjna);
- ograniczona oferta miejsc spędzania czasu wolnego (w tym oferta gastronomiczna);

- przestarzała, niezmodernizowana infrastruktura części obiektów (np. kino Zbyszek);
- niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego;
- ograniczenia finansowe z jakimi borykają się lokalne podmioty.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy lokalnej można określić najważniejsze kierunki rozwijania aktywności kulturalnej w Dzierżoniowie. W odniesieniu do planowanego naboru pomysłów na inicjatywy lokalne, szczególnie cenne będą działania o następujących cechach:

- ✓ **Inicjatywy zgłaszane i/lub realizowane przez młodzież oraz inicjatywy zakładające aktywne zaangażowanie młodzieży.** Istotne aby tworzyć w lokalnym otoczeniu jak najlepszych warunków dla wzmacniania aktywności i poczucia sprawczości młodych ludzi – przekonania, że mają realny wpływ na swoje otoczenie, wybory i decyzje. Kiedy młodzież widzi efekty swojej pracy – np. w projektach kulturalnych, działaniach lokalnych - zwiększa się ich motywacja, wiara we własne możliwości i zdolność do współdziałania. Przekłada się to nie tylko na interesujące dla samej młodzieży aktywności kulturalne, ale kształtuje też postawy pro obywatelskie.
- ✓ **Większa liczba imprez plenerowych.** Mieszkańcy wielokrotnie wskazywali na atrakcyjność takich wydarzeń jak Poezja na murach, potańcówki dla seniorów. Jednocześnie uczestnicy diagnozy wielokrotnie wskazywali na potrzebę rozbudowania ofert wydarzeń na świeżym powietrzu. Organizacja wydarzeń w przestrzeni otwartej nie tylko realizuje potrzebę relaksu, odpoczynku (rozrywka) ale sprzyja **spotkaniu różnych grup wiekowych, społecznych i kulturowych**, tworząc przestrzeń do integracji i wzmacniania lokalnych więzi. Takie wydarzenia mają potencjał wzmacniania **identyfikacji z miejscem** oraz dają szansę mieszkańcom na aktywne uczestnictwo i współtworzenie lokalnej kultury. Przebywanie razem, dzielenie się emocjami, muzyką i wspólnym doświadczeniem buduje fundamenty zaufania społecznego i sprzyja dialogowi międzypokoleniowemu.
- ✓ **Stworzenie „trzeciego miejsca” dla młodzieży.** Aktywizacja młodzieży nie jest zadaniem łatwym. Młodzieży brakuje miejsca, gdzie mogłaby spędzać czas z rówieśnikami w niezobowiązujący sposób. O takiej potrzebie świadczy m.in. stosunkowo częste podkreślanie, że w Dzierżoniowie brakuje „galerii” czy

innych lokali usługowo-konsumpcyjnych (sklepów, knajp) - oczywiście chodzi o galerię handlową, spełniającą potrzeby fizyczne, konsumpcyjne, kulturalne, społeczne, a przede wszystkim towarzyskie). Odpowiedzią na tę potrzebę może być włączenie młodych ludzi w organizację przeznaczoną dla nich przestrzeni w jakimś miejscu użyteczności publicznej. Jeśli taki projekt się uda, znacznie zwiększy to szanse, że młodzież sama będzie dbała o to miejsce, chroniąc je przed zniszczeniem. Takie „trzecie miejsce”, przeznaczone dla młodzieży, wyposażone w fotele, stoły, gry, czajnik i kubki na herbatę, mogłoby przyciągnąć młodych do instytucji publicznych takich jak DOK.

- ✓ **Zorganizowanie warsztatów prowadzonych przez seniorów-ekspertów dla młodych** dotyczących lokalnej tradycji, dziedzictwa, historii. Byłby to przyczynek do „wymiany międzypokoleniowej”. To działanie wsparło by deklarowane w badaniu **zainteresowanie lokalnością**. Takie warsztaty wzmacniają kompetencje społeczne młodzieży — uczą słuchania, zadawania pytań, pracy zespołowej i dialogu. W dłuższej perspektywie rozwijają też empatię oraz budują postawę otwartości na różnorodność doświadczeń i poglądów.
- ✓ **Zorganizowanie warsztatów prowadzonych przez młodych ekspertów dla seniorów.** Młodzi ludzie jako jeden ze sposobów spędzania wolnego czasu często wymieniają korzystanie z nowych technologii. Z kolei starsi mieszkańcy często nie potrafią z nich korzystać. Młodzi ludzie z gminnych szkół mogliby się stać ekspertami i poprowadzić warsztaty obsługi komputera/telefonu dla starszych mieszkańców gminy. Obok „wymiany międzypokoleniowej”, była by to możliwość przekazywania wiedzy w odwrotnym niż tradycyjny kierunku – przez młodych starszym.
- ✓ W wątku budowania więzi międzypokoleniowych ankietowani mieszkańcy wskazywali na **potrzebę wyjazdów międzypokoleniowych**.
- ✓ **Oferta warsztatów artystycznych** - tutaj pojawiło się zapotrzebowanie na warsztaty fotograficzne, muzyczne, rękodzieło (np. tworzenie biżuterii).
- ✓ **Miejsca potencjalnych wydarzeń.** Badani mieszkańcy wskazywali na: rynek, mury, miejsca nad rzeką, parki, boiska szkolne. Na podstawie diagnozy można sformułować rekomendację, **aby zgłaszane inicjatywy wykorzystywały lokalne zasoby przyrodnicze i/lub historyczne**.

- ✓ **Inicjatyw realizowane w różnych lokalizacjach Dzierżoniowa.** Z powyższych względów, przy planowaniu inicjatywy, warto świadomie wybrać ich lokalizację, pamiętając, że może ona, ale nie musi być realizowana w samym centrum miasta.
- ✓ **Dostępności komunikacyjna i infrastrukturalna** - należy zadbać o dostępność przyszłych inicjatyw i szarzej oferty DOK dla osób z niepełnosprawnością (OzN) i osób z trudnościami w poruszaniu się. Podkreślali to wielokrotnie uczestnicy diagnozy.
- ✓ Z powyższym postulatem wiąże się przemyślenia **działań dla OzN.** Warto pomyśleć o wsparciu inicjatyw z jednej strony dla samych OzN (ze względu na specjalne potrzeby) – warsztaty, spektakle, wydarzenia dla OzN. Z drugiej strony inicjatywy o charakterze integracyjnym – dla sprawnych mieszkańców i OzN (pikniki, spotkania, koncerty).
- ✓ Badani deklarowali potrzebę inicjatyw oddolnych. Biorący udział w diagnozie **mieszkańcy wyrażają duże zainteresowanie możliwością przygotowania i realizacji inicjatyw lokalnych** – daje to szansę na partycypacyjną formę realizacji drugiej części projektu DK+ Inicjatywy Lokalne w gminie (zgłoszenie i realizacja własnych inicjatyw przez mieszkańców).
- ✓ **„Lokalnie znaczy wspólnie” w ramach DK+ Inicjatywy Lokalne to działanie grupowe** (jak sama nazwa wskazuje) – w jego efekcie mają szansę wytworzyć się i/lub wzmocnić sieci lokalne, które mają potencjał trwać i przynosić wymierne efekty jej uczestnikom i szerszej społeczności Dzierżoniowa (wsparcie, wymiana wiedzy i doświadczeń, wspólne, aktywne spędzanie czasu, wspólne pisanie wniosków, realizacja projektów).
- ✓ Widać duże zapotrzebowanie na tego typu projekty jak „Lokalnie znaczy wspólnie” w społeczności lokalnej. Z jednej strony mocno odczuwane są **bariery finansowe** – instytucje, organizacje, lokalni aktywiści dysponuje bardzo ograniczonymi środkami na realizację działań, nie istnieje lokalny mechanizm finansowania czy dotacji działań oddolnych. Z drugiej strony diagnoza pokazuje potrzebę realizacji działań dla różnych grup i w różnych lokalizacjach - DK+ Inicjatywy Lokalne daje taką możliwość.